

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування (№ 604)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

 В.А. Фурсова
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 31 » 08 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Теорія фінансів

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

Харків 2020 рік

Робоча програма «Теорія фінансів»

(назва дисципліни)

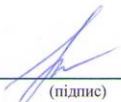
для студентів для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»

«30» серпня 2020 р., - 13 с.

Розробник: Гребенікова О. В., доц., к.е.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор

(наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

Т.В. Калінеску

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»	Цикл професійної підготовки
Кількість модулів – 1	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2020/ 2021
Індивідуальне завдання: розрахункова робота		Семестр
Загальна кількість годин – 56/120	Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	1-й
		Лекції ¹⁾
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: <u>початковий рівень</u> (короткий цикл) вищої освіти	32 години
		Практичні, семінарські¹⁾
		24 години
		Лабораторні ¹⁾
		___ годин
		Самостійна робота
		64 години
		Вид контролю
		Модульний контроль, залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – (56/64).

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення: системних знань щодо загальних закономірностей розвитку теорії фінансів. Надання студентам базових знань з теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни.

Завдання: засвоєння студентами теоретичних основ теорії фінансів, оволодіння знаннями закономірностей у сфері фінансових відносин, застосування їх на практиці фінансової роботи; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання теорії фінансів як основи грошово-кредитної політики держави, сформулювати широку і правильну уяву студентів про взаємозв'язок курсу “Теорія фінансів” з іншими теоретичними дисциплінами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

- здатність навчатися та самонавчатися;
- здатність до формування ринково-орієнтованого економічного світогляду;
- здатність до оцінки та аналізу соціально-економічних процесів і явищ, використання економічних знань у професійній діяльності;
- розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку фінансових систем;
- здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового, банківського, страхового, інвестиційного ринку
- базові знання наукових понять і методів, необхідних для розуміння принципів функціонування фінансової системи.

Програмні результати навчання:

- розуміння основ організації фінансів на підприємствах, у банківських установах, страхових компаніях, бюджетних установах, державних фінансових органах.
- уміння застосовувати на практиці навички щодо механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна є вибірковою при підготовці молодших бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Її матеріали пов'язані з дисциплінами: «Гроші і кредит», «Фінанси», «Банківська система» і «Податки і фіскальна політика».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи теорії фінансів

Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки.

Розвиток людського суспільства, вдосконалення виробничих відносин, виникнення товарно-грошових відносин. Формування і розвиток фінансової науки. Загальне та специфічне в розвитку фінансової науки в Україні. Новітні уявлення вітчизняних учених про розвиток фінансової науки. Категорії і закони фінансової науки як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.

Тема 2. Суть і функції фінансів.

Фінанси як продукт товарно-грошових відносин і розвитку держави. Фінанси як економічна категорія, їх об'єктивна необхідність, зміст і призначення в суспільстві. Функції фінансів.

Фінанси і гроші. Роль фінансів в розподілі і перерозподілі валового внутрішнього продукту і національного доходу. Фінансові методи регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

Тема 3. Фінансова система.

Фінансова система, її структура, особливості побудови в різні періоди розвитку суспільства і державних утворень. Історичний аспект розвитку фінансової системи України як незалежної держави. Загальна характеристика складових фінансової системи України. Правова та економічна основа фінансової системи України та проблеми її вдосконалення.

Тема 4. Фінансова політика.

Фінансова політика держави - важлива ланка економічної політики. Призначення, зміст, основні принципи і завдання фінансової політики. Форми і методи реалізації фінансової політики. Вплив фінансової політики на економічний і соціальний розвиток держави. Державне регулювання внутрішнього й зовнішнього ринку. Фінансова політика суб'єктів господарювання.

Тема 5. Фінанси в економічній системі держави.

Призначення і роль фінансів в економічній системі держави. Фінансовий механізм. Фінанси і ціна. Фінанси і оплата праці. Фінанси і кредит. Фінансові санкції і стимули. Фінансові ресурси. Фінансові баланси. Фінансові показники і їх зв'язок з загальноекономічними показниками. Фінансове планування і прогнозування. Система фінансових балансів. Фінансові резерви.

Модульний контроль.

Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти функціонування структурних елементів фінансової системи

Тема 6. Державні фінанси.

Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Державний бюджет: суть та призначення. Бюджетна система та державний устрій держави. Бюджетний процес. Державний кредит і державний борг. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів.

Тема 7. Місцеві фінанси.

Сутність місцевих фінансів, їх структура та функції. Доходи та видатки місцевих бюджетів. Управління місцевими фінансами.

Тема 8. Фінанси підприємств.

Сутність фінансів підприємств. Вибір підприємствами організаційно-правових форм у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності. Роль фінансової роботи в управлінні підприємствами. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. Фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів. Фінансове забезпечення функціонування обігових коштів. Витрати і доходи підприємств, їх класифікація. Фінансові результати та фактори, що впливають на них.

Тема 9. Фінанси домогосподарств.

Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств. Інвестування в людський капітал.

Тема 10. Міжнародні фінанси.

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Загальна характеристика світового фінансового ринку. Характеристика структури світового фінансового ринку. Міжнародні розрахунки та операції валютного ринку. Міжнародні валютні системи та фінансові інституції. Регулювання міжнародних фінансів. Структурні зміни міжнародної фінансової системи в умовах глобалізації.

Модульний контроль.

Модуль 2

Індивідуальне завдання: реферативна робота з курсу «Теорія фінансів» за індивідуальною темою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи теорії фінансів					
Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки	20	6	4	-	10
Тема 2. Суть і функції фінансів	10	3	2	-	5

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Фінансова система	9	2	2	-	5
Тема 4. Фінансова політика	9	2	2	-	5
Тема 5. Фінанси в економічній системі держави	9	2	2	-	5
Модульний контроль 1	1	1	-	-	
Разом за змістовим модулем 1	58	16	12	-	30
Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти функціонування структурних елементів фінансової системи					
Тема 6. Державні фінанси	12	4	2	-	6
Тема 7. Місцеві фінанси	11	3	2	-	6
Тема 8. Фінанси підприємств	16	4	4	-	8
Тема 9. Фінанси домогосподарств	9	2	2	-	5
Тема 10. Міжнародні фінанси	9	2	2	-	5
Модульний контроль 2	1	1	-		
Разом за змістовим модулем 2	58	16	12	-	30
Модуль 2					
Індивідуальне завдання					4
Контрольний захід					-
Усього годин	120	32	24	-	64

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки	4
2	Суть і функції фінансів	2
3	Фінансова система	2
4	Фінансова політика	2
5	Фінанси в економічній системі держави	2
6	Державні фінанси	2
7	Місцеві фінанси	2
8	Фінанси підприємств	4
9	Фінанси домогосподарств	2
10	Міжнародні фінанси	2
Разом		24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	10
2	Суть і функції фінансів: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
3	Фінансова система: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
4	Фінансова політика: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
5	Фінанси в економічній системі держави: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
6	Державні фінанси: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	6
7	Місцеві фінанси: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	6
8	Фінанси підприємств: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	8
9	Фінанси домогосподарств: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
10	Міжнародні фінанси: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
11	Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	11
12	Використання інвестицій: - розгляд контрольних запитань; - підготовка до поточного опитування.	5
Разом		122

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу з дисципліни «Теорія фінансів», яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання виконується за темами:

1. Історичні передумови виникнення фінансів.
2. Формування і розвиток фінансової науки.
3. Категорії і закони фінансової науки як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.
4. Фінанси як економічна категорія розподілу.
5. Фінанси як вартісна категорія, її ознаки і зв'язок з грошима.
6. Сфери фінансових відносин та інституційна структура фінансової системи.
7. Призначення і роль фінансів в економічній системі держави.
8. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.
9. Вплив фінансів на суспільне виробництво (напрями, якісний і кількісний аспекти).
10. Фінансовий механізм та його структурні елементи.
11. Зміст і склад державних фінансів.
12. Призначення, зміст, основні принципи і завдання фінансової політики.
13. Методи фінансового забезпечення та сфери застосування.
14. Фінансові важелі та їх місце у фінансовому механізмі.
15. Сутність фінансової системи.
16. Характеристика фінансових суб'єктів господарювання.
17. Фінанси підприємств як основа фінансів суспільства.
18. Податкова політика: сутність і характеристика.
19. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів.
20. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів.

8. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Теорія фінансів» передбачено застосування активних та інтерактивних методів навчання – проблемних та міні лекцій, практичних занять у активній формі, тестування, розв'язання ситуаційних та практичних завдань, ділові ігри.

Лекції, практичні заняття, самостійна робота з навчальною та довідковою літературою, самостійне виконання індивідуального завдання, консультації. За рядом тем лекційного матеріалу передбачено використання мультимедійного обладнання у вигляді тематичних відеороликів, які розкривають суть окремих тем даної дисципліни.

Контроль знань виконується за принципами кредитно-модульної системи і складається з поточного, модульного та підсумкового.

Підсумковий контроль проводиться за тестами з кожного змістового модулю та результатами захисту індивідуального завдання.

9. Методи контролю

Поточне усне опитування, оцінка виконання практичних завдань, підсумковий контроль у формі заліку, підсумковий контроль у формі заліку.

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та проміжного контролю згідно з графіком навчального процесу.

10. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

10.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	4	0...4
Робота на практичних заняттях	2...4	4	0...16
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	4	0...4
Робота на практичних заняттях	2...4	4	0...16
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання та захист розрахункової роботи	10...15	1	0...15
Всього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних і двох практичних завдань. максимальну кількість балів за кожне питання 25 балів, загальна сума – 100 балів.

10.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- 1) об'єктивно та професійно грамотно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в суспільстві;
- 2) розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, фінансів підприємницьких структур, міжнародних фінансів;
- 3) обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- 1) аналізувати сучасний стан та перспективи майбутнього розвитку фінансового ринку України;
- 2) уміти розробляти і вирішувати питання теорії і практики фінансової політики держави в умовах ринкової економіки.

10.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати основні поняття навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Мати елементарні навички виконання завдань.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Вміти формулювати висновки, застосовуючи теоретичні знання на практиці. Самостійно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх. Робити аргументовані висновки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, а також виконувати завдання, не передбачені навчальною програмою.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/Гребенікова О. В.– Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк.

авіац. ін-т», 2020. – 80 с.

2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. – 20 с.

3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. – 20 с.

12.Рекомендована література

Базова

1. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко [та ін.] ; заг. ред. В. М. Федосов, С. І. Юрій. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 576 с.

2. Теорія фінансів: навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. П. Чернявський [та ін] ; Одеський держ. економічний ун-т, Академія держ. податкової служби України. - К. : Дія, 2000. - 236 с.

3. Василик О.Д. Теорія фінансів: підручник для студ. екон. спец. вищих закл. освіти / О. Д. Василик ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : НІОС, 2003. - 411 с.

4. Теорія фінансів: тестові завдання / уклад. Н. А. Бак ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ, 2009. - 114 с.

5. Теорія фінансів: навч. посіб. / О. А. Івашко ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк : Вежа-Друк, 2014. - 403 с.

Допоміжна

1. Фінанси (теорія і практика фінансів України та зарубіжних країн): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Наумов А. Ф., Наумова Л. М. - Миколаїв : Швець В. Д., 2013. - 351 с.

2. Теорія та практика світових фінансів: підручник / С. Я. Боринець ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2016. - 431 с.

3. Фінанси: навч. посібник в 2-х частинах / Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. / за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

4. Фінанси: навч. посібник / Іжевський П.Г., Кошонько О.В. – Львів: «Магнолія 2006», 2013.– 373 с.

5. Кремень О. І. Фінанси: навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. — К.: ЦУЛ, 2012. — 416 с.

6. Фінанси: навч. посібник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Вид-во Ліра-К, 2017. – 720 с.

7. Національні фінанси: навч. посібник / Грушко В.І, Наконечна О.С.,

Чумаченко О.Г. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.

8. Меренкова Л. О. Фінанси: конспект лекцій у схемах і таблицях / Л.О. Меренкова. – Х.: ХНЕУ, 2010. – 79 с.

9. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.

10. Фінанси: курс для фінансистів: підручник / за ред. д.е.н, проф. Буряка П. Ю., д.е.н. проф. Жихор О. Б. – К.: Ха-Тек Прес, 2010. – 528 с.

11. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін. – Х.: Право, 2013. – 400 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>

4. Офіційний сайт державної служби статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.